

Pokol tüze

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Malakiás 4:1; Márk 9:42-48;
Apostolok cselekedetei 2:29, 34-35; 1Timóteus 2:5;
1János 5:3-12; Júdás 7

„Mindent megpróbáljatok; ami jó, azt megtartsátok” (1Thessz 5:21)!

Dante Alighieri (1265-1321), olasz költő híres műve az *Isteni színjáték* a lélek képzeletbeli utazásáról szól a halál után. Vagy a föld mélyére, a pokolba (*inferno*), vagy a purgatóriumba jut, ahol megtisztulhat és alkalmassá válhat arra, hogy a mennybe menjen, vagy pedig egyenesen a Paradicsomba, Isten közelébe kerül.

Dante műve ugyan csak fikció, elbeszélő költemény, végül azonban komoly hatást gyakorolt a keresztény, főként a római katolikus teológiára. Ennek az egyháznak alaptétele ugyanis, hogy a halhatatlan lélek vagy a pokolba, vagy a purgatóriumba, vagy a Paradicsomba kerül. Sok konzervatív protestáns felekezet is vallja, hogy a lélek halhatatlan, és a halál után vagy a Paradicsomba száll fel, vagy lemegy a pokolba. Amennyiben az emberi lélek soha nem halna meg, a test halála után valahova jutnia kellene. Röviden tehát: az ember természetéről alkotott téves nézet rettenetes teológiai hibákhoz vezet.

Ezen a héten néhány ilyen elmélettel foglalkozunk majd, amelyek nem biblikusak, és megnézzük azt is a Bibliában, hogy mi is történik a halál után.

HALHATATLAN FÉRGEK?

Vessük össze Mk 9:42-48 szakaszát Ézs 66:24 versével! Hogyan értjük azt, hogy „férgük meg nem hal” (Mk 9:48, ÚRK)?

Vannak, akik a „férgük” (Mk 9:48) szót utalásnak tartják a gonoszok állítólagos lelkére, ami a testüktől különválva a halál után pokolra száll, ahol soha nem hal meg, hanem örökös kínoktól szenved.

A magyarázatukban azonban nem tükröződik az öntudatlan halál bibliai gondolata, továbbá figyelmen kívül hagyják e szakasz ószövetségi hátterét is. Tulajdonképpen a „férgük» általánosságban utal a »férgekre«, nem csak egyre, azokra, amelyek az oszló testeken táplálkoznak” (Robert G. Bratcher and Eugene A. Nida: *A Translator's Handbook on the Gospel of Mark*. London, 1961, United Bible Societies, 304. o.).

Mk 9:48 versében Jézus Ézs 66:24 szövegét idézi: „*És kimenvén, látni fogják azoknak holttestét, akik ellenem vétkeztek, mert az ő férgük meg nem hal és tüzik el nem aluszik, és minden test előtt borzadásul lesznek.*” Ebben a félelmetes metaforikus jelenetben egy csatamező tárul elénk, ahol Isten ellenségei holtan fekszenek a földön, elpusztultak. A tűz által meg nem emésztett testeket férgek rágják szét, vagy talán előbb jönnek a férgek, aztán következik a tűz. Mindenesetre egyáltalán semmi nem utal arra, hogy az állítólagos lélek a test pusztulását elkerülve a pokolra szállna.

Viszont mi a helyzet a soha meg nem haló „férgekkel”? Ézs 66:24 képletes megfogalmazása (amit Mk 9:48 idéz) nem utal arra, hogy a férgek halhatatlanok volnának. (*Halhatatlan férgek?*) Azon van a hangsúly, hogy pusztító munkájuk nem marad befejezetlen, vagyis addig falják a gonoszok testét, amíg azok teljesen meg nem semmisülnek. Isten hűséges gyermekei viszont örömmel lakoznak az új égen és az új földön, ott imádják az Urat (Ézs 66:22-23). Tekintettel az ennyire eltérő sorsokra, nem csoda, hogy Jézus azt mondta: sokkal jobb, ha valaki akár egy fontos testrésze – keze, lába, vagy akár a szeme – nélkül, de bejut Isten országába, mintha ép testét megemésztenék a férgek meg a tűz (Mk 9:42-48).

Végeredményben mindannyian vagy teljes egészében üdvösségre jutunk, vagy egészen elveszünk, nincs köztes terület. Vagy örök életünk lesz, vagy örökre szóló pusztulás elé nézünk. Milyen döntéseket kell meghoznunk ma? Hogyan hat a választásunkra az örök élet és a végső pusztulás valósága?

A POKOL TÜZE

Egy angol római katolikus pap, John Furniss (1809-1865) gyerekeknek szóló kis könyvében egy hatalmas, az égnél és a földnél is nagyobb, tömör vasgömb példájával érzékelteti az örökös gyötrelmet. „Százmillió évenként elrepül arra egy madár, és egy szárnytollával csak megérinti az óriási vasgolyót” (*The Sight of Hell. [A pokol látványa.]* Dublin, 1874, James Duffy, 24. o.). Az író azt fejtegeti, hogy a bűnösök még azután is tovább égnek a pokolban, miután a hatalmas vasgömb a tollak ritka érintése folytán elkopik! Szomorú, hogy ma is még sok protestáns szintén hasonló dolgokat hisz.

Olvassuk el Mal 4:1 és Júd 7 verseit! Hogyan érthetjük meg ezekben a szakaszokból, hogy mit jelent az „örök tűz” (Mt 18:8), vagy „a megolthatatlan tűz” (Mk 9:43)?

Az „örök” (héberül *'ólám*; görögül *aióniosz*) szó jelentése eltérő lehet, a szöveg környezetétől függően. Istennel kapcsolatban például (5Móz 33:27, *örökkévaló*) az időbeli hosszúságot, az örökkévalóságot fejezi ki. Emberek esetében (2Móz 21:6, *örökké*) ez csak az életük idejére korlátozódik. A tűzre vonatkozóan (Mt 18:8; 25:41, *örök*) arra utal, hogy a tűz nem alszik ki addig, amíg maradéktalanul fel nem perzseli azt, ami belekerült. Vagyis abban az értelemben örök, hogy teljesen, visszafordíthatatlanul megemészti a gonoszokat, „*nem hagy rajtuk sem gyökeret, sem ágat*” (Mal 4:1, ÚRK).

Súlyos következtetésekhez vezet az a teória, hogy a gonoszok büntetése örökké tart. Ha örökké bűnhódnének, akkor a gonoszságot soha nem lehetne eltörölni. Továbbá Istentől származik az emberi élet (5Móz 32:39; Zsolt 36:10), aki nem gyönyörködik „*a hitetlen halálában*” (Ez 33:11). Miért adna tehát továbbra is életet a gonoszoknak csak azért, hogy vég nélkül kínlódjanak? Nem ésszerűbb az, hogy egyszerűen véget vet a létezésüknek? Ha a gonoszok a „*cselekedeteik szerint*” (Jel 20:12) kapják büntetésüket, akkor a rövid emberi életet miért büntetné Isten a végtelenségig? A Biblia minden utalása az „örök tűzre” a millennium utáni „tűz tavára” vonatkozik (Jelenések 20. fejezet, lásd még 13. tanulmány). Ezért a Biblia alapján nem beszélhetünk már meglévő és örökké égő pokolról.

Mire mutat rá Isten szeretetével kapcsolatban az igazi bibliai tanítás a pokolról, ellentétben az örökös gyötrellem gondolatával?

SZENTEK A PURGATÓRIUMBAN

A Római Katolikus Egyház tanítása szerint azok a halottak, akiknek nem kell a pokolra jutni, de még nem mehetnek a Paradicsomba, a purgatóriumban megtisztulhatnak a bűneiktől, hogy aztán onnan a mennybe szállhassanak. A purgatóriumi szenvedésüket a szeretteik csökkenthetik imádságaikkal és penitenciájukkal. A Katolikus Egyház Katekizmusa egyértelműen fogalmaz a purgatóriumról: „Akik Isten kegyelmében és vele való közösségben halnak meg, de még nem tisztultak meg tökéletesen, azokat is biztosítja az örök üdvösségről, viszont a halál után ők tisztító folyamaton mennek át, hogy elérjék azt a szentséget, ami szükséges a menny örömeibe való belépéshez” (*Catechism of the Catholic Church*. New York, 1995, Doubleday, 291. o.). Azt is megemlíti, hogy szeretteik enyhíthetik a szenvedésüket az értük mondott imáikkal és más cselekedeteikkel. „Az Egyház javasolja még az alamizsnát, a búcsút és a vezeklést is a halottakért” (i. m. 291. o.).

Olvassuk el Préd 9:12, Ez 18:20-22 és Zsid 9:27 verseit! Hogyan cáfolják ezek a szakaszok a purgatórium gondolatát?

Valójában a purgatórium tanítása egyesíti a pogány elképzelést a tüzes pokolról a halottakért való imádság szintén pogány gyakorlatával. Ez a tan elfogadhatatlan azok számára, akik hisznek a következő bibliai tanításokban: **1)** a halottak öntudatlanul pihennek a sírban (Préd 9:12); **2)** az egyik bűnös ember igazsága nem ruházható át egy másik bűnös emberre (Ez 18:20-22); **3)** Jézus Krisztus az egyetlen közbenjáró (1Tim 2:5); **4)** a halál után következik a végítélet, és ennek az életnek a buktatói után már nincs újabb lehetőség a megtérésre (Zsid 9:27). Még súlyosabb dolog az, hogy a purgatórium Bibliával ellenes tanítása torz képet fest Isten jelleméről. „Sátán a bukása óta azzal foglalkozik, hogy hamisan mutassa be mennyei Atyánk jellemét. Ő sugalmazta a halhatatlan lélek tanát... Az örökké égő pokol elképzelése Sától származik, a purgatórium is az ő találmánya. Ezek a tanítások hamis képet adnak Isten jelleméről, hogy úgy tekintünk rá, mint aki zord, bosszúálló, önkényes és nem hajlandó megbocsátani” (Ellen G. White: *Manuscript 51*. 1890. dec. 10.). E nézet szerint a halottak nem alvó állapotban várják Krisztus visszatérését, hanem a purgatóriumban szenvednek, amíg valakinek nem sikerül kiszabadítani őket.

Milyen következtetést vonhatunk le a tantételek fontosságával kapcsolatban olyan tévedésekből, mint pl. a purgatórium és az örök gyötrellem? Miért nemcsak az fontos, hogy *kiben*, hanem az is, hogy *mit* hiszünk?

TESTETLEN LELKEK PARADICSOMA

A protestánsok ugyan nem fogadják el a purgatórium tanát, de sokan azt hiszik, hogy a meghalt igazak lelke már Istennél van, a Paradicsom örömeit élvezi. Némelyek szerint ezek a „lelkek” a testüktől különvált szellemek, mások pedig úgy hiszik, hogy valóban a testüktől különvált szellemek, de dicsőséges, lelki testben vannak.

Bármit gondoljanak is az élő halottak metafizikai állapotáról, ezek a teóriák aláássák a végső feltámadás és a halottak megítélésének bibliai tanát. Mi értelme van a feltámadásnak és az ítéletnek (Jel 20:12-14), ha az igazak lelke máris a paradicsomi létet élvezi?

Olvassuk el ApCsel 2:29, 34-35 és 1Kor 15:16-18 verseit! E szakaszok szerint milyen állapotban vannak a holtak, amíg várják a feltámadást?

A Biblia azt tanítja, hogy minden ember, aki már a mennyben van vagy élve ragadtatott el, mint Énók (1Móz 5:24) és Illés (2Kir 2:9-11), vagy pedig feltámadt a halálból, mint Mózes (Júd 9) és azok, akik Krisztus halálakor jöttek elő a sírból (Mt 27:51-53).

Amint már láttuk, az oltár alól Istenhez bosszúért kiáltó lelkek (Jel 6:9-11) kifejezés csupán egy szókép az igazságtételre, nem bizonyítja a lélek természetes halhatatlanságát. Különben ezek a „lelkek” aligha élvezhetnék örök jutalmukat. A halottak valójában a sírban pihennek, öntudatlan állapotban várják a végső feltámadást, amikor ismét tudatra ébrednek. A halottak, még az igaz halottak sem a mennyben keringő, testetlen lelkek, amelyek türelmessen várják, hogy visszaköltözhesenek testükbe a végső feltámadáskor.

És mégis miről beszélhetett Pál 1Kor 15:18 versében, amikor azt mondta, hogy ha nem lenne a halottak feltámadása, akkor „*Akik a Krisztusban elaludtak, azok is elvesztek tehát*”? Hogyan veszhettek el, ha már a haláluk óta a mennyei boldogságot élvezik? Az Újszövetség központi és kulcsfontosságú tanítása az, hogy a halottak feltámadnak Krisztus visszatérésekor. Ennek közömbösítését és érvénytelenítését célozza az a hamis tan, miszerint a meghalt igazak közvetlenül a haláluk után felroppennek, hogy elnyerjék örök jutalmukat. Mégis állandóan ezt halljuk, főleg temetéseken.

Hogyan segíthetünk az embereknek megérteni: valójában „jó hír”, hogy a halottak a földben alszanak, megpihennek, nincs tudomásuk fájdalomról, szenvedésről?

A BIBLIAI NÉZET

Olvassuk el 1Jn 5:3-12 szakaszát! János szerint az örök élet miért korlátozódik csak azokra, akik Krisztusban vannak?

1Jn 5:11-12 versei világossá teszik az ember feltételes halhatatlanságának bibliai tanítását – szemben a lélek természetes halhatatlanságának nem biblikus tanításával. Ennek a jelentős szakasznak a megértéséhez tudnunk kell, hogy egyedül az Istenség „*halhatatlan*” (1Tim 6:15-16, ÚRK) és csak Ő az élet forrása (Zsolt 36:10; Kol 1:15-17; Zsid 1:2).

A bűn Ádám és Éva bukásával jutott be a világunkba (1Mózes 3. fejezet), ezután ők, minden utódjukkal a fizikai halál átka alá kerültek (így mi is), elveszítve az örök élet ajándékát. Szerető Istenünk azonban életbe léptette a megváltási tervet, hogy az emberek visszanyerhessék az örök életet, ami kezdettől fogva az övék lehetett volna. Pál így írt erről: „*Mert kiválasztott minket őbenne a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk őelőtte*” (Ef 1:4, ÚRK). Pál elmagyarázza, hogy amint „*egy ember által jött be a világra a bűn, és a bűn által a halál*”, úgy „*az egy ember, Jézus Krisztus*” által az örök élet kegyelmi ajándéka minden ember számára elérhető (lásd Róm 5:12-21). Az apostol itt félreérthetetlen utalást tesz konkrétan Ádámra, aki a világba behozta a bűnt és a halált. A Biblia egész üzenete érthetetlen, ha nem valóságos értelemben gondolunk Ádámra, aki vétkével a világunkba hozta a bűnt és a halált.

János apostol hozzáteszi: „*Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet az ő Fiában van. Akié a Fiú, azé az élet, akiben nincs meg Isten Fia, az élet sincs meg abban*” (1Jn 5:11-12, ÚRK). Az egész kép világossá válik Jézus kijelentéseinek a fényében: „*aki látja a Fiút, és hisz benne, örök élete legyen, és feltámasszam az utolsó napon*” (Jn 6:40, ÚRK), valamint „*Én vagyok a feltámadás és az élet: aki hisz énbennem, ha meghal is, él*” (Jn 11:25).

Ez azt jelenti, hogy az örök élet Isten ajándéka Krisztus által, amit már a jelenben biztosít, teljes egészében azonban csak az igazak végső feltámadása után élvezhetjük majd. Igen egyszerű a következtetés: ha csak azok kapnak örök életet, akik Krisztusban vannak, akkor akik nincsenek Krisztusban, azoknak nincs örök életük (1Jn 5:11-12). Ezzel szemben a lélek természetes halhatatlanságának teóriája szerint örök élete volna mindenkinek, még azoknak is, akik nincsenek Krisztusban – legyenek akár a Paradicsomban, akár a pokolban. Bármennyire elterjedt is ez a tanítás, nem biblikus.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *A nagy küzdelem*. Budapest, 2013, Advent Kiadó, „Az első nagy család” c. fejezet, 457-472. o.; „A spiritizmus” c. fejezet, 473-481. o.

„Azon a sarkalatos tévedésen alapszik a halálban is megmaradó öntudat tana, hogy az ember természeténél fogva halhatatlan. Ez olyan dogma, amely az örök gyötrelem tanához hasonlóan ellentmond a Szentírás tanításainak, a józan észnek és az emberségnek. A közhiedelem szerint a megváltottak a mennyben mindent tudnak, ami a földön, különösen hátramaradt barátaikkal történik. De mi öröme lenne a halottaknak abban, ha látnák az élők gondját, baját, ha ismernék szeretteik bűneit, csalódásait, szenvedéseit? Vajon élveznék-e a menny boldogságát földi barátaik felett lebegve? Milyen mérhetetlenül felháborító ez a hiedelem, hogy amikor a megátalkodottak utolsót lélegeznek, lelkük a pokol lángjai közé kerül! Milyen kimondhatatlanul gyötrődnének azok, akik látnák, hogy barátaik készületlenül szállnak a sírba, egy olyan örökkévalóságba, ahol állandósul a fájdalom és a bűn” (i. m. 468. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Aki már beszélt más keresztényekkel a holtak állapotáról és a pokorról, valószínűleg tudja, mennyire hajthatatlanul, szilárdan hisznek az emberek nemcsak abban, hogy az üdvözültek egyből a mennybe mennek, de abban is, hogy aki elvész, a pokol örök gyötrelméi közé kerül. Vajon miért van ez? Az valamennyire érthető is, hogy szeretnék hinni: elhunyt szeretteik „az Úrral” vannak (ha mégoly nyugtalanító is lehet a földi bajokat látniuk). Viszont az örökös pokolbéli gyötrelem iszonyatos gondolatához miért ragaszkodnak annyira? Milyen ereje van tehát a tradíciónak? Beszéljük meg a csoportban!
- 2) A legtöbb keresztény felekezet a lélek természetes halhatatlanságának tanát hirdeti, az ehhez kapcsolódó teóriákkal együtt. Mi többet tehetnek még az egyházunk, hogy jobban a világ elé tárjuk a halál és a túlvilág bibliai gondolatát?
- 3) Dante *Isteni színjátéka* csupán a képzelet szüleménye, mégis bebetonozott hamis tanításokat az emberek gondolataiba azzal kapcsolatban, hogy mi lesz a „lélekkel” a halál után. Ezek szerint a keresztény teológiát mennyire könnyen befolyásolhatják külső hatások? Még milyen, nem keresztény elképzelések hatnak a kereszténységre ma is? Hogyan védekezhetünk az ilyen hatásoktól?

SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY:

MAJD FÖLVILLAN

Valaki rohan velünk,
visz a hátán,
hogy puhán röptsen
a határtalan sötét egek
porfelhős folyosóján át
a jelmezét ledobó édig.

Majd fölvisz a menny óriás vakuja,
és megnyílik szemünk
akár Bartimeusé.